

www.e-rara.ch

Petri Bembi, patricii Veneti quaecunq̄ue usquam prodierunt opera

Bembo, Pietro

Basileae, 1567

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-16>

Petri Bembi epistolarum Leonis decimi pont. max. nomine scriptarum, liber tertius

---

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

rum suorum premium consequetur. Datis quinto Id. Iul.
Anno primo. Roma.

Præfectis militum, eorumq; uicarijs. 46

CVM magnopere vos cupiam, cum ea manu, quam habetis, Parmã atq; Placentiam accedere ad ea municipia, nobis quidem charissima tuenda atq; munienda, ne se illi à me ciues atque municipes in his rerum motibus turbulentisq; temporibus vel obliuione præteritos, vel amore ac studio destitutos putent: scripsi ea de re ad Magistratum Bononiæ pluribus verbis, quas ad literas vos reijcio. His tantum uobis literis exploratum esse cupio, si eam profectiõnem alacri animo atq; studio susceperitis, apud me præclare posueritis. Datis V. Id. Iun. Anno primo. Roma.

PETRI BEMBI EPI-
STOLARVM LEONIS DE-
CIMI PONT. MAX. NO-

mine scriptarum,
LIBER TERTIVS.

Maximiliano Mariæ Mediolan. Duci. 1

LLATVM est, Heluetios pro tua ditionisq; tuæ propugnatione, cū Gallis apud Nouariã cõfluxisse, eosq; superauisse, ac propè ad interitionẽ pulsos fugatosq; redegisse. Ea res tametsi propter occisorũ magnũ numerũ, qui quidẽ Christianæ reip. esse vsui aliquando potuissent, meum animũ dolore admodum perculit: tamẽ pro tua in nos obseruantia et meo in te tuosq; omneis veteri singulariq; amore magnopere gauisus

uisus sum, qui te de statu rerū tuarum deturbare atq; expellere sunt aggressi, eorum conatus cogitationesq; non solum irritas & inanes fuisse, sed ipsis etiam insignē cladem attulisse. Cuius quidem euenti atq; uictoriæ DEO Opt. Max. qui te tueri atq; defendere uoluit, gratias agere, tantorumq; beneficiorum summā illi acceptam referre te in primis decet: ut pius in illum esse, ac dignus eo munere maximè fuisse uideāre. Quod quidem fiet, si duci esseriq; te uictoriæ dulcedine nō fines, neq; statues eos omneis, qui cōtra te aliquid conati sunt, usquequaq; uelle te perdere ac persequi. Quam in cogitationem ut incumbas, lenissimèq; agas, eodem illo meo in te amore beneuolentiāq; admonitus uel potius impulsus te rogo, & quidem ualde rogo: atq; ut si quid à quoquā erratum peccatumq; est (est autem fortasse à multis) uenia id magis, quā uindicta dignum existimes, à te peto. Sic enim melius eorum, qui ab alienati sunt, animos tibi beneuolos reddes, neque infirmabis ullam rerum tuarum partem. Quē enim potes in ullos animaduertere, quin ditionis tuæ homines multes ac punias? quod si sæpe facias, tuas ipsius opes debilitaueris. Accidet enim id, quod esse tibi exploratissimum debet, ut minus multa perficias, cum timore, non beneuolentia, erunt negocia constituenda. Extremum illud adiungitur, quod quidem haud scio, an omnium primum atq; maximum sit: quòd si parces multis, si ueniam pluribus dabis, imitatus Dominum fueris, qui tibi uires subministravit ad tui nominis hostes fugandos atque propulsandos. Nihil enim illo mitius, nihil iniuriarū minus retinens, nihil ad parcendum, ad miserandum pronius atque profusus unquam fuit. Quamobrem redeo ad illud, ut te amantissimè hortor, ut tua uictoria quā moderatissimo

quamq; lenissimo animo utare . Quod si feceris, neq; aures
maleuolis hominibus præbueris, id quod solet esse difficilli-
mum efficies, prudentiamq; cum fortuna cõiunges. Dat. III.
Id. Iun. Anno primo. Roma.

Raimundo Cardonæ Proregi Neapolis. 2

HELVETIORVM contra Gallos uictoria, de qua
nuncij nuper ad me sunt allati, non solum propter Maxi-
miliani Insubrum Ducis incolumitatem fortunasq; eo præ-
lio restitutas planè atq; confirmatas, sed etiã quia tu pro illo
laborasti, mihi gratissima atq; iucundissima accidit. Quan-
quàm sanè tot fortes homines, tot claros uiros, tantã tamq;
bellicosam manũ, quæ quidem reipub. Christianæ dignita-
tem tueri facîle propagareq; potuisset, funditus perijsse non
molestissimè ferre non potui. Pacem enim maximè, non bel-
la, hominumq; in DEVM pietatem, non iacturam Chri-
stiani sanguinis, aut prælij dimicationem cupere singuli ex-
optareq; debemus. Quoniam autem ad Maximilianum de-
di literas, quibus literis hortatus eum sum, ne omnes il-
los, qui aliquid in se conati molitiue sunt, dignos putaret
quos usq; ad internitionẽ persequeretur: peto abs te, quem
quidem scio plurimum apud ipsum ualere, ut autoritate tua
studium meum iuues, ostendasq; ei nihil esse uero Principe
dignius, nihil omnino laudabilius placabilitate, lenitate,
misericordia: nihil contrà detestabilius inclementia, iracũ-
dia, crudelitate. Itaq; uelit iniuriarum obliuisci, mitemq; se
atq; flexibilem ad humanitatem præbere, ut & dignus eo
munere, & optimi tranquilliq; animi, atq; in primis DEO
grati esse maximè uideatur, suorumq; populorum non tam
fortunas, quàm etiam animos possidere, eis amicissimis &
beneuolen-

benevolentissimis uti possit. Id si feceris, & ipsi optime consulueris, & certe mihi, qui summa illi benevolentia sum complexus, quietemq; & multorum finem laborum cum omnibus, tum illis maxime populis aliquando tandem dari cupio, feceris gratissimum. Datis tertio Id. Iun. Anno primo. Roma.

Maximiliano Mariæ Mediolan. Duci. 3

HERI pro meo singulari in te amore & studio te sum per literas hortatus, velles in ista tua recenti contra Gallos victoria, moderatissimo animo uti, neq; duceres eos uniuersos, qui quidem aliquid in te conati sunt, esse vsquequaq; persequendos: rationesq;, quæ me ad eas hortationes impellebant, illis in literis exposui. His autem literis Gulielmum Marchionem Montisferrati eadẽ de causa tibi magnopere diligenterq; commendo. Qui quoniam tenuem ditionem, neq; opibus neq; viris præstantem habet, nõ potuit se inimicis tuis opponere, eisq; interdiceret, ne per ipsius fines contra te copias suas ducerent, aut etiam ne illis ex locis secum traherent quos vellent: tibi idem permissurus, si tu in Galliam exercitum ducere voluisses. Quamobrẽ cum mihi omnium Principum Christianorum, omnium populorum salus incolumitasq; curæ esse maxime debeat, existimaui esse te commonefaciendum, malles in eum, qui præter ea nobis familiarisq; nostræ omni necessitudine coniunctissimus, liberalitatem & benevolentiam, quàm vel odia vel crudelitatem exercere. Sic enim & quæ te digna sunt, statues, & ditionẽ tuæ ditioni proximam eo tibi officio magnopere deuincies: & mihi erit gratissimum, si te in illum mitissimo esse animo atq; amicissimo intellexero. DEVS etiam, qui tantum in te præsidij tantum gloriæ contulit, ea de re atq; clementia ma-

gis magisq; in dies & amabit & tuebitur. Datis secundo Id. Iun. Anno primo. Roma.

Raimundo Proregi Neapolis. 4

GVLIELMVM Marchionem Montisferrati, uirum probum & spectata uirtute hominem, & cum mihi planè charissimum, tum meis propè omnibus ueteri beneuolentia & necessitudine coniunctissimum cōmendo tibi sanè quàm diligenter: petoq; abs te, ut Maximiliano Insubrum Duci persuadeas, ne in eum ditionē tue eius uelit quicquā durius aut acerbius cogitare, propterea quòd is Gallorum rebus non aduersissimus fuerit. Is est enim eius Regni status atque conditio, ut inimicus esse Gallis etiam si uelit non possit. Sed quoquo modo se res habet, mihi gratissimum feceris, & DEI Opt. uoluntati maximè consentaneum, qui suas iniurias obliuisci, quàm uindicare mauult: quemq; imitari nos oportet, si Gulielmum cura, ope, studio, autoritate tua iuueris. Idq; ut facias te planè rogo. Ipsum autem gratissimum et tua beneuolentia dignissimum cognosces. Datis Idib. Iun. Anno primo. Roma.

Maximiliano Mariæ Duci Mediolanensium. 5

PALAVICINORVM gentem tibi quidem magnopere deditam, tuiq; nominis obseruantem omni tempore fuisse non dubito. Ego certè uniuersam singulari beneuolentia sum complexus. Itaq; te planè hortor, ut in hac tua illustri contra Gallos uictoria Palauicinos omnes liberaliter tractes, habeasq; meo nomine commendatissimos. Quorum si quis etiam in his rerum mutationibus animorumq; fluctibus, quos hæc tempora tulerunt, à te alienior fuit (quāquam
id quie

id quidem credere uix possum) sed tamē si fuit, eam tu rene
ne uindices, neue propterea in illum animaduertas, abs te
peto: sed ut lenissimo animo sis, atq; ut Principem uirū de-
cet, planē mitissimo ac liberalissimo. Datis Id. Iun. Anno
primo. Roma.

Maximiliano Mariæ Mediolanen-
sium Duci.

6

CONSTANTINVM Cominatum Achæorū Ducē
Macedonięq; Principem, & Concilij Lateranensis custodē,
quem propter eius plurimas egregiasq; uirtutes, atq; in Ro-
manos Pont. merita perq; ueterem obseruantiam tuendum
mihi atq; ornandum suscepi, auxilio tuo ijs in rebus, quas in
Monteferratenſi habet, egere magnopere intellexi. Eum igitur
tibi commendo in maiorem modum. Rem profectō mi-
hi gratissimam feceris, si omnibus in rebus, in quibus illi esse
usui poterit studium & liberalitas tua, Constantinum iuue-
ris. In quo certē tuam in me obseruantiam maximē agnoscam.
Id ut facias, pro meo quidem in te amore paternē, pro no-
stra uerō in illum beneuolentia studiose diligenterq; abs te
peto. Datis Id. Iun. Anno primo. Roma.

Heluetijs.

SCRIPSIMVS uobis, uosq; pro nostro singulari
amore charitateq; erga uos paternē hortati sumus, uelletis
in hac illustri recentiq; contra Gallos uictoria, moderatissi-
mo animo uti: neq; duceretis eos omnes, qui quidē aliquid in
uos conati sunt, à uobis esse usquequaq; persequendos: ratio-
nesq; quæ nos ad eas hortationes impellebant, illis in literis
exposuimus. Nunc autem uobis dilectum filium nobilem

virum Gulielmum Marchionem Montisferrati ea de causa magnopere diligenterq; cōmendamus : qui quoniā tenuem ditionem, neq; opibus neq; viris præstantem possidet, nō potuit se inimicis vestris opponere, eisq; interdiceret ne per ipsius fines contra vos copias suas ducerent: aut etiam ex eius regionibus secum traherent quos vellent: idem pro vobis facturus, si vos in Galliā exercitū ducere voluissetis. Quam ob rem nos, quibus planè omnium principum Christi fidelium, omnium populorum incolumitas curæ esse maximè debet, vos etiam atq; etiam hortamur, vt in Gulielmū nobis familiarēq; nostræ dudū in Domino charissimū, & amore coniunctissimū, ne vindicta malitis quàm liberalitate, odio quàm benevolentia uti: ita enim et quæ vobis digna sunt statuetis, & ditionem vestræ ditioni vicinissimā, eo officio vobis deuincietis, & nobis facietis rem gratissimā, cum vos in illum mitissimo esse animo atq; amicissimo intelligemus. Dominus etiam qui vobis id muneris dedit, quiq; tantum in vos beneficiorum cōtulit, ea de re atq; clementia, magis ac magis deuotionem vestram amabit, atq; in posterum tuebitur. Datis Romæ Id. Iunij, M. D. XIII. Pontificatus nostri anno primo.

Magistratui Parmensium.

7

CONTVLIT se ad militiam nostrā Benedictus Rubcus Parmensis, cum leuis armaturæ equitibus L. De fide egregiāq; voluntate ac virtute, locupletissimos testes habeo municipes eius propè vniuersos. Quamobrem mando tibi, vt ei statua tribuas, quo in loco agri Parmensis aptius atq; cōmodius id fieri posse constitues: stipendiumq; des, quemadmodum solitū est dari. Et præter hæc eum ita tractes, vt mihi

mibi esse planè charus videatur. Datis XV. Cal. Iulij. Anno primo. Roma.

Guidoni Magno Magistro, & Con-
uenti Rhodio.

8

SCRIPSIT ad me Anconitarum ciuitas, nauem eorum permagnam Byzantium euntem, cui Vincentius Anconitanus præerat, mercibus Florentinorum & Picentiũ onustam, apud Melum insulã à Santolino Rhodio pirata nulla reipub. Florentinæ, nulla huius imperij ratione habitam atq; abductam fuisse. Eam ego rem, vt debuĩ, egrè molesteq; tuli, à vestris scilicet ciuibus: qui quidẽ omni tempore Christianæ reipub. propugnatores acerrimi omnibus ab hominibus sunt habiti, cum amicos & socios, tum etiam vetigales meos ita turpiter esse violatos. Itaq; te cõuentumq; istum tuũ diligenter maximopereq; hortor, des, quo celerius fieri potest, operã, vt ea nauis cum mercibus omnibus, quæ quidem merces in ea erant tum cum est capta, earum dominis sine vlla impensa restituatur. Aiunt enim, piratam illum sestertia centum sexaginta captiuis dimittendis, nauĩ mercibusq; reddendis petiisse. Id tu cum pro reip. dignitate efficies, vt ea, quæ omniũ Christianorũ communis est mater, lesa proditaq; à tuis, te quasi gratum filium sui defensorem habeat: tum certè vt iustitiæ seruias, ne cuiquam quicquam per tuos contra fas, contra æquum, cõtraq; bonos mores auferatur. Sed omnino etiam ea te causa mouere debet maxime, ne istius societatis optimũ sanctissimumq; adhuc nomẽ illustrisq; gloria notam hanc ignominie cõtrahat. Quibus quidem causis rationibusq; omnibus illud adiunges, te in eo

mihî, qui te summopere diligo, rem gratissimam esse facturum. Dat. XVI. Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Magistratui Bononiensi.

9

MANDO tibi, ut Petro Flisco Cesenæ Magistratui eum militum numerum mittas, quem is abs te petierit, ad fractiosos sceleratosq; latronum duces, quos illis in locis impune uersari audio, cõpescendos & cõprehendendos. Is enim animi nostri sensus est, ut qui male uiuunt, flagitiosiq; sunt, suorum scelerum pœnas luant. Datis XII. Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Guidoni magno Magistro, & conuentui Rhodiõ,

10

SCRIPTIS prioribus literis, quibus tecum egeram de nauî Anconitanorum, quam Santolinus Rhodius interceperat, restituenda, certior factus sum præter eorum, quos cõmemorauî, Senensium etiam ciuium sericas laneasq; merces magni precij ea in nauî fuisse. Quamobrẽ ut idem illud conficias, eo maiori studio te nunc hortor, quo nobilissimæ urbis & nostri studiosissimæ, deq; nobis optime meritæ, ciuium damna detrimentaq; adiuncta sunt cum Florentinorum & Picentiũ iacturis. Itaq; ad eas hortationes, quas illæ meæ literæ continebant, magnum ut cumulum his additum literis existimes, ad te Conuentumq; istum accendendum, ut eam curâ procurationemq; suscipiatis, magnopere à uobis peto. Erit id mihi supra quàm dici possit gratum. Dat.

XIII. Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Alphon-

Alphonso Duci Ferrariensium.

11

SI te non amarē, neq; tua mihi dignitas curæ esset, tamē pro reip. maiestate te hortarer, uelles Franciscū & Paulum ciues Vicetinos ex nobili Portorum familia honestos homines, quodq; maximè ad rē pertinent, sacerdotio adlectos, quos quidem ad Urbem uenientes, captos in mari multos iā menses in custodia istic habes, aliquando tandem missos facere. Aequum est enim, ut qui omnium Christianorum omnibus in terris, curam tuendorum & conseruandorum gero, eorum, qui Romæ in Cardinalium familijs, in ore Pontificum Maximorum, in sacerdotum collegio plures sunt annos laudabiliter uersati, iacturas incommodaq; non negligam. Nunc autem, cum ea beneuolentia erga te sit nostra, ut tuarum actionum, famæ, nominis rationem habeamus, te etiam atque etiam eadem de re his duxi literis esse commonefaciendum. Peto igitur abs te, ne id ulterius malum sinas progredi: quod cum tibi in primis dedecori est, dum quos ubiq; gentium tutos esse conuenit, ij abs te uiolantur, tum reip. fraudem indignitatemq; continet: quæ probos & egregios uiros, ac diu Romæ multa cū laude uersatos sacris præsertim addictos malè abs te haberi aut negligat: aut si non negligit, tamen ferat. Sed ipsos quamprimum in libertatem restituas. Neq; enim quæ fortasse ratio illos capiendi tunc fuit, quanquā quidem nulla adduci ratio eius rei satis iusta potest, ea nunc est etiam retinendi: cum non solum cōmercia cum nostris hominibus & locis tua oppida tuiq; populi habeant, sed tu ipse quoque fauore meo, studio, beneuolentia tuis iam in rebus non semel usus fueris. Quamobrem ne uel Pontificis Maximi ratio, uel meus in te amor parū apud te

habere ponderis uideatur, erit tuæ prudentiæ & probitatis, dare operam, ut ij ad Urbem venire quamprimum possint. Datis XII. Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Magistratui Bononiæ.

12

QUONIAM satis confidimus omnes nostros militum præfectos paratissimos esse, quocūq; opus est, sine ulla mora proficisci: mando tibi, ut eos omnes eorumq; vicarios, qui istic sunt adhibeas, eisq; meis uerbis denuncies, ut ad urbem Veronam Maximiliano Imperatori contra Venetos defendendam, se quamprimum conferant, qui quidem meritis de nobis est, ne eius ditionem ullis ab hominibus vexari diripiq; permittamus. Quod ut etiam facere libentius aggrediantur, recipere te eis volo quartam alteram unius anni stipendiorū partem per Quæstores eis nostros propediem datum iri. Dat. XIII. Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Magistratui Rauennæ.

13

ADLATVM ad nos est, Federicū Gonzagā Francisci Marchionis Mantuæ filium, dum à me (ad quem quidem officij causa venerat) in patriā rediens iter per agrum Rauennatem faceret, ab agricularū magna manu, qui se insidijs locauerant, ita exceptū fuisse, ut parum absuerit, quin ab illis trucidaretur: ancipitiq; fuga atq; cursu extra illius agri fines se celeriter eripientem, equos, vestem suam atq; suorum, ut ab armatis interceptam direptamq; amisisse. Quod quoniam indignissimum factu est, & à nostra dignitate meoq; studio alienissimum: qui non illum modò optime de me meritum, sed omnes etiam, qui bene viuunt homines, in huius reip. ditione tutos esse magnoperè volo, mando tibi, ut su-

per

per ea re quæras diligentissimè, perscrutereq; eius sceleris omnes partes, atq; in reos animaduertas, quemadmodū tibi æquū & iustum uidebitur: in primisq; ut ablata omnia restitui cures Federici procuratoribus, si reperiri poterunt: vel eorum preciū, si distracta fuerint. Quibus in rebus omnibus administrandis conficiendisq; ita te geres, vt egregij adolescentis, qui quidem à me propter suam iam indolem et mores regios nobilitatemq; generis paternè diligitur, detri-
mentis per te atq; iniuriæ rectè atq; abundè cōsuletur. Dat.
VIII. Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Maximiliano Mariæ Duci Mediola-
nensium.

14.

CERTIOR factus sum, Scipionem Fliscum & Hieronymū Adornium ad te atq; ad Heluetios fœderatos meos ex agro Genuensi magnis itineribus contendisse, vt te atq; illos ad Octauiani Fregosij Genuensium Ducis nuper lecti, res cogitationesq; perturbandas excitarent. Quamobrem statui has ad te literas quamprimū dare, vt intelligeres eum me virum propter eius plurimas excellentesq; virtutes magnum semper fecisse, atq; vniuersa nostra cum gente atq; familia omni officio necessitudinis cōiunctissimū habuisse. Quas ad res accessit cum ipsius Octauiani, tum etiam Federici Archiepiscopi Salernitanorum eius fratris, viri omnium virtutum genere perornati, quem etiam inter sacrorum nostrorum ministros domesticos asciumus, in Romanos quidem Pontifices perpetuus cultus: in me verò egregia præter id singularisq; obseruantia & studiū, vt nihil ab illis vnq; ant prætermissum sit, quod ab optimis spectatissimisq; hominibus & Pontificum Maximorū studio sissimis, optari expecta-

riq; potuisset. Itaq; illos in fidē clientelamq; meam libentissimē suscepi, animoq; meo gratissimos sanē atq; charissimos habeo. Quapropter non solum te hortor, sed etiam magnoperē abs te peto, ut cūm his de causis omnibus, quas cōmemoravi, tum vel maximē, ne vltcrius ea ciuitas tam egregia tamq; illustris, nouis rebus excitādis perturbetur, Scipionē & Hieronymū cōtra Octavianū aliquid abs te postulantes ne audias, nēue eos, quantum in te erit, impetrare ab Heluetijs quicquam sinas hac in re, sed persuadeas quiescere, tranquillitatemq; suā potius amare patriæ, quod bonos uiros facere, egregiosq; ciues decet, quā sua ipsorum desideria & cupiditates sequi. Quod si feceris, tuæ in me obseruantie consuetudine atq; officio maximē usus fueris, remq; feceris tum & rectam per sese & honestam, tum mihi in primis & gratam & iucundam & optatā: quemadmodum etiā tecum aget Fabricius familiaris meus, quem ad te hac de causa his cum literis misi. Datis VIII. Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Alphonso Duci Ferrariensium. 15

MAGNOPERE te hortor, ut si Raimundus Neapolis Prorex, qui exercitum fœderatorū cum imperio habet, tormenta ulla bellica, quæq; ad ea exercenda usui sunt, abs te petierit, eum tua ope iuues, cōmodesq; ei quibuscunq; in rebus poteris. Quod eo facere libentius debebis, quod is tormentis illis ad defendēdū Maximiliani Imperatoris oppidū Veronam vti vult. Id si feceris, quemadmodum te facturum confido, cūm Ferdinando Hispaniæ Regi, tum erit mihi planē gratissimum. De Maximiliano verò ipso optimē præclareq; merebere. Datis VIII. Cal. Anno primo. Roma.

Eidem.

Eidem.

RES rationesq; omnes Archiepiscopi Raucennæ, commendo tibi sanè perdiligenter, eaq; præsertim, quæ ad immunitates eius pertinent. Is quoniam in primis cupit possessiones emphyteoticas, quæ quidem ad Ecclesiam suam reciderunt propterea, quòd qui eas habebant, pensionē, quam tenebantur, non persoluerant, neq; pactionibus steterant, recuperandi sibi ius & potestatem dari: te hortor, vt ei te tam facilem hac in re tamq; beneuolum præbeas, vt quæ à religioso Principe impetrari fas est, ea is abs te cōmendatione mea impetret. Datis VII. Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Francisco Mariæ, Vrbinatium Duci. 17

SCRIPSIMVS ad eam nostram militum equitumq; manū, quæ Bononiæ atq; illis in locis hyemauit, vt quāprimum Veronā se conferrent, eamq; urbem, quā velle aggredi Venetos intelligo, tueantur & muniant. Quoniā autem puto fore, vt te quoq; cum tua manu illuc accedere oporteat, volo vt te tuosq; omneis viæ atq; itineri cōpares: ne quid moræ per te sit, quin ei profectio, cum aduero, præstò esse possis. Datis quinto Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Heluetijs.

SCRIPSI nudius tertius ad uos, quantoq; amore Octavianum Genuensium Ducem complecterer, sanè ostendi. Quem quoniā cū ipsum maximè, tum etiam Federicū Archiepiscopum Salernitanorū eius fratrem, familiarē meum mihiq; in sacrificijs assidentē, in meam fidem tutelamq; receperam, hortatus sum vos, ne ullos homines contra eos quip-

piam apud vos molientes audiretis, neue permetteretis eam
 urbem tam egregiam tamq; illustrem bellis ciuilibus diu ve-
 xatam, quæ sibi finem bellorum & laborem omniū in illo
 Duce creando magnoperè sperauit fore, posthac vltierius
 nouis rebus excitandis conflictari: eaq; de causa Fabricium
 familiarem meum ad vos cum mandatis misi, qui vobis men-
 tem super ea re meam, quam ipsi aperuerã, latius atq; cōmo-
 dius explicaret. Nunc autem tametsi pro mea in vos singu-
 lari beneuolentia, proq; vestro in Romanos Pontifices cul-
 tu, existimen planè vos quæ volo esse facturos: tamen quia
 certior factus sum, eosdem illos de quibus ad vos scripsi, à
 suis apud vos postulatis non recedere, sed omni conatu con-
 tendere, vt Fregosios fratres & à reip. administratione pro-
 hibeat, & domo expellatis: iterum vos hortandos monen-
 dosq; esse magnoperè existimaui, ne quid omnino contra il-
 los susciperetis. Ego enim, qui quidem mores eorum & vir-
 tutes optimè cognitæ & perspectas habeo, vobis polliceor
 & spondeo, si id, quod peto feceritis, vos apud ipsos præcla-
 rissimè posituros, suamq; illos beneuolentiam, suum vobis
 studiū cumulatisimè præsituros: eiusq; rei vadem me pro
 illis apud vos constituo, ne quid amplius dubitare possitis,
 quin si à vobis contra illos quis impetrare quippiam volet,
 causam reiiciatis. Nemo enim vobis illis fratribus amior,
 nemo fide præstantior, nemo certè in officio constantior at-
 que perseuerantior est futurus. Quare totam hanc rem
 atq; causam ita vobis commendo, vt maiore studio & dili-
 gentia cōmendare nihil possim. Magni enim & nostra et ve-
 stra, atq; in primis Maximiliani Mariæ Insubrū Ducis inter-
 est, eos fratres, de quorum fide, probitate, cōstantia magno-
 perè confido, ei vrbi præesse: quæ magni sanè momenti ad
 res

res Italiae vel turbandas, vel confirmandas semper fuit.
 Datis quarto Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Maximiliano Mariae, Insubrū Duci. 19

ETS I existimem ijs te literis lectis, quas Fabricio fami-
 liari meo ad te dedi, ipsoq; audito in causa Fregosiorum ea
 quae volo esse facturum: tamē quoniam postea intellexi, te ar-
 cem Genuae ab Octauiano petere, eamq; velle tuis militibus
 communire, vt securus esse possis, eum tecum in officio
 futurum, has alteras etiam dandas ad te literas duxi, quibus
 te commonefacerem, ne quid omnino contra Octavianum
 statueres propter eam causam. Ego enim, cui tota eius viri
 vita, natura, mores omnes perspectissimi sunt, quiq; tum
 ipsum, tum Federicum Archiepiscopum Salernitanorum e-
 ius fratrem, mea fide & clientela sum complexus, spondeo
 tibi, in meq; recipio, fore vtrunq; tui studiosissimum: ne quid
 tibi posthac dubitandum sit, quin omnes contra illos quip-
 piam abs te postulantes reijcias. Nemo enim illis tibi vel in
 benevolentia officiosior, vel in fide atq; perseuerantia con-
 stantior, vel in reddenda gratia diligentior, vel in vicinita-
 te vtilior & fructuosior est futurus. Itaq; non iam nostra
 modo & reip. dignitatis maiestatisq; interest, Octauiano et
 Federico nihil abs te laboris, nihil molestiae adhiberi: sed ma-
 ximē etiam tua, qui ab optimis illis fratribus, & magni ere-
 titiq; animi viris, & summa prudentia summaq; integri-
 tate praeditis hominibus, quoad illi ciuitati praerunt, spe-
 rare debes, plurimas te vtilitates adiumenta q; esse maxima
 atq; firmissima percepturum. Quas ob res omneis si non
 solum mihi rem gratissimam, sed tibi quoq; maximē cōmo-
 dam maximeq; salutarē facere vis, eos fratres ad illius reip.

administrationē à suis ciuibus uocatos, non modò non uexa-
bis ipse: sed si qui erunt qui id facere quoquo modo anima-
ti sint, etiam defendes. Dat. IIII. Cal. Iul. Anno I. Roma.

Francisco Mariæ, Metaurensum Duci. 20

DE cura, studio diligentiaq; tua in Fani municipum se-
dãdis factionibus adhibita, de qua certior factus sum multo-
rum sermonibus & literis, epistolaq; tua grauitè & prudẽ-
ter scripta: scire te uolo, mihi in eo rem gratisimã te fecisse.
Nihil enim æquẽ cupio, q̃ ut populi quibus præsum, nul-
la inter se odia, nullas simultates exerçant: sed mutuis ani-
morum studijs & beneuolentiã coniungantur. Verum quia
non solum bonarum rerum fundamenta iacere, sed eas etiã
altius construere ac planè perficere oportet, etiam atq; e-
tiam te hortor, ut adhibitis (si tibi uidebitur) ad consiliorũ
tuorum administrationem teq; leuandum laboribus, Episco-
po Polycastrensi & Bernardo Cardulo familiari meo, opus
iam abs te præclare inceptũ erigas, producasq; ad summũ;
desq; operam, ut illius oppidi ciuiũ omni ex parte odia si-
multatesq; sedentur, ipsos quibuscunq; uoles lucendis pœnis
dandisq; cautionibus obstringendo. Volo enim tibi liceat o-
mnia facere atq; constituere super ea re, perinde atq; mihi si
adesset liceret, non solum ratum, sed planè etiam gratum
habiturus, quicquid statueris, egeris, iusseris; dum id vnũ
abs te contendatur, ut earum inimicitiarum & factionum,
quas extinguere & aboleri cupio, nulla porrò semina, nullæ
renascendi facultates relinquuntur. Quod si, quemadmodũ
de tua uirtute confido, ita rem confeceris: præterquam quòd
erit id mihi supra quàm dici possit gratum, resp. tibi etiam
multum debbit. Quarto Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Maxi-

Maximiliano Romanorum Impe-
ratori designato.

21

HERI, quemadmodum DEO Opt. Max. placuit, qui delinquentium interitum non vult, sed vt eos pœniteat & viuât: Bernardinus, Carauaialis Episcopus, et Federicus Seuerinas Diaconus Cardinales, quos ante propterea quòd in DEI Ecclesia sacrosancta atram perniciosamq; schismatis nebulam excitauissent, Pisanumq; Concilium conflauissent, Iulius II. Pontifex Maximus Cardinalatus amplitudine ac munere sacerdotijsq; omnibus multauerat, priuatosq; reddiderat, aura Zephyri cœlestis afflati ad veram pœnitentiam reuertentes, frequenti fratrum meorum Cardinalium Conuentu, populari in veste ad pedes se nostros demissi supplicesq; proiecerunt, veniamq; suorum errorũ & delictorum precibus omnibus petiuerũt, paratosq; se dixerũt esse, quã ipsis cunq; pœnam statuissimus, eam luere & perpeti animis libentissimis: pollicitiq; sunt se posthac sacro Lateranensi Concilio semper adhæsuros, semper meæ fratrumq; meorũ voluntati mandatisq; obtemperaturos. Quod ipsum tametsi antea per eam schedam manu sua scriptã fecerant, quæ in postremo eiusdem Concilij die perlecta, pœnitentiã eorũ humilitatemq; declarauit, idem tamen multo quidem clarius atq; apertius præsentes egerunt: Pisanoq; Concilio repudiato, altera à se perlecta scheda pleniore scilicet, expressiorisq; sententiæ planeq; submissioris, quæcunq; in eo acta essent, damnauerunt, magnopereq; improbauerunt. Quamobrem nos, quos quidem à lege vniuersæ Christianæ reip. DEVS posuit, vt nemini verè pœnitenti, pietatis suæ, cuius nos ministros esse voluit, fores occluderemus, humilita

tem eorum, confessionē, pœnitentiã, gratisimũ DEO sacrificium sperantes futuras: eos ambos paternè quidem antea reprehensos atq; castigatos eorundem Cardinaliũ consensu ad Cardinalatus officium, dignitatē sessionemq;, qua prius utebantur, restituiimus. Quod eo libentius feci, quod perniciosum illud schismaticis vulnus, quo tũc ecclesia DEI scissa dissectaq; ab illis non solis fuit, eorũ duorũ, ad veram pœnitentiã reditu coire planè iam sanariq; videbatur. Ad cuius quidem schismatis nomē extinguendum atq; delendum ipse certè negligentior ac dissolutior si fuissẽ, tuæ tamẽ prudentes hortationes me in primis excitare potuissent, vt nihil prætermittẽ, quod ad negotiũ conficiendum, ad exitumq; perducendum posse aliquid afferre opis & facultatis videretur. Itaq; cum per me ipse nihil æquẽ vnquã optauissẽ, q̃ in DEI response vultu eam notã cicatricemq; aboleri, te hortatore libentius atq; procliuius in eam cogitationẽ incubui, vt eos viros, quos commemoravi, ab alienatos dudum à rep. desciscentesq; ad veritatis fontem recta redeuntes via amicè paterneq; exciperem. Qua omnino de re nõ solum nos, sed vniuersa vrbs visa est magnã voluptatem cepisse, seq; admōdum audito eiusmodi humilitatis pœnitentiæ restitutionisq; nuncio exhilarauisse. Ipse autem maximas DEO gratias cum egissẽ, qui suos de alienis facit, quiq; nobis dedit tanti sceleris comprimendi facultatẽ, hæc tibi omnia in primis duxi esse significanda: quẽ quidem pro tua in rempub. conseruandam atq; amplificandam cura, studio, diligentia, labore, planè scio libenti animo has literas perlecturũ: in quib. erit vtrarũq;, de quibus mentionẽ feci, schedarũ, & cũ ijs abolitionis nostræ eorũ peccati restitutionisq; ad priorẽ statum exemplum, quo cognoscere singula melius atq; facilius

liis

lius possis. Te verò, tametsi minus id quidem necesse est face-
re me, sed pro meo in te studio mihi tamen faciendum puto,
amantissimè sanè hortor, vt, quod adhuc quidem semper fe-
cisti, posthac etiam facias, piamq; matrem omniũ DEVM
amantiũ Ecclesiam, cuius protegendæ causa post CHRIS-
STI vicarios maximum ipse in terris magistratũ geris, ab
omnibus eius pacem atq; concordia perturbantibus, vindi-
ces atq; defendas. Datis. IIII. Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Petro Bibienę apd Venetos Internũcio. 22

INTELLEXI Pontechianos, qui vicus in Rodigiensĩ
est Hadriane dioceseos, nolle Aloisij Durantis ipsorũ Fa-
no præfecti procuratoribus, eos fructus decimasq; persolue-
re, qui fructus quæq; decimæ ad eum iure spectant: idquæ
pernegare se facturos. Quod quoniam & periniquum qui-
dem est, & à nostra dignitate valde alienum, mando tibi, vt
Leonardum Lauredanum Venetiarum Principem meis ver-
bis moneas, ne permittat ad templi sui fructus percipien-
dos, vllis ab hominibus Duranti moram fieri: mandetq; ma-
gistratibus, dent operam, vt nihil posthac molestiæ Ponte-
chiani, eius procuratoribus exhibeant. Ea in re tota omne
tuum studium sic adhibebis, vt non videar frustra scripsis-
se. Erit hoc & honestum ipsum per se, & mihi in primis
gratum: illi autem etiam necessarium, qui ex ijs prouenti-
bus se sustentat. Datis prid. Cal. Iul. Anno primo. Roma.

Maximiliano Mariæ Mediolanen-
sium Duci.

23

ALLATVM ad nos est, Sebastianum Bonum, Vin-
centium Venerium, & Bernardinum Taiapetram, ciues Ve-

netos, cum captiui apud Gallos quatuor ipsos annos fuissent, missos tandem factos, eque Gallia in patriam redeuntes in tuo regno iterum captos fuisse, esseque nunc apud Iacobum Galenarum Mediolanensem ciuem in custodia. Quod quoniam per se quidem illiberale admodum est, à tui verò nominis gloria etiam abhorrens, eos qui nullam partem militiæ attigerunt, quique per tua loca, quo magis tuti essent, iter faciebant, pacis et quietis homines, à tuis malè haberi: etiam atque etiam te hortor, velis eos sine vlla mercede quamprimum missos facere. Quæ res eo etiam erit iustior, quòd Mediolanenses ciues tui apud Venetos tam securè tamque liberè degunt, quàm Mediolani: neque illos quisquam captiuos vllis in eorum locis facit. Vterer pluribus verbis, nisi res satis per se ipsa loqueretur. Vnum addam, quod quanti tibi faciendum sit, statues ipse: si Venetos liberaueris, occasione eorum reip. eripies malè in tuos cogitandi. Datis quinto Non. Iul. Anno primo. Roma.

Ioachimo Marchioni Brandeburgensi. 24

LITERAE tuæ, quibus mihi de Pontificatu Maximo gratularis, per gratiæ mihi perque iucundæ fuerunt. Nam et tuum in remp. obsequium atque cultum, et in me ipsum veterem obseruantiam et studium præ se tulerunt. Itaque siquid erit, in quo amplificare tua commoda tuamque dignitatem possim, meam tibi operam in eo libentissimè polliceor. Quòd autem mihi Ioannem Planchefelem iurisperitum procuratorem tuum, doctum sanè hominem, et prudentem virum, et agendis rebus in primis idoneum, diligenter commendas, facis et ex more boni Principis, et ex ipsius, ut mihi videtur, meritis. Quamobrè et complector iam illum
liben-

libenter per me ipse, et posthac sua commendatione mihi erit etiam charior. Dat. V. Non. Iul. Anno primo. Roma.

Maximiliano Mariæ, Insubrum Duci. 25

I O A N N I S Galeatij Corrigij ius, quod super oppido Castellatio, cuius est ipse dominus, vel, ut vulgo dicitur, Comes, ratione dotis auitæ habet, tibi magnoperè commendo. Is eo oppido à Gallis vi atq; iniuria expulsus, quo primùm tempore rebus Mediolanensibus sunt potiti, nunc, cum tu illos è tuo Regno expulisti, restitui per te in eius oppidi possessionem cupit: speratq; fore, ut id, quod optat, nobis commendantibus facile assequatur. Ea opinio ne eum fallat, abs te peto cum ipsius, quem vnicè diligo, causa, tum maximè tua: ut in ista tua surgenti adhuc etate ea fundamenta iacias optimi iustissimiq; Principis, ut à te quilibet, quod sui iuris sit, facile se obtenturum existimet, eaq; de causa & hominibus omnium principum charissimus, & DEO Opt. Max. omnium hominum gratissimus esse possis. Datis Non. Iulij. Anno primo. Roma.

Francisco Mariæ, Metaurensum Duci. 26

CONCESSERAM superioribus diebus Ioanni Mariæ Germano viro, artis Musices peritissimo, meoq; familiari sanè perueteri arcem Verruchianā per Vicariū custodiendam. Nunc autem quoniam certior factus sum, veterē arcis Præfectum, oppidanosq; ipsos omne studium adhibituros esse, ne is aut eius Vicarius ad arcis custodiam admittatur: te hortor, ut Ioanni Mariæ tantum auxilij tui des, quantum ei satis sit ad ineundam illius arcis custodiā. Datis octauo Id. Iul. Anno primo. Roma.

Magistratibus Bononiensibus. 27

AD ea quæ nouissimè Bernardo Bibienæ. Questori meo scripsistis, de ijs, qui se defendunt, morãq; faciunt restitutioni, quam de rebus Bentiuolorum fieri iussimus: appellationibus Romæ interpositis alijsq; eiusmodi adminiculis nixi, ita vobis & respondeo breuiter, & mando, vt ea tantum vobis curanda esse tractandaq; statuatis, quæ in nostris ad ipsos Bentiuolos fratres literis, quarum exemplum ad vos misimus, continentur: neq; vllius hominis tergiuersationes et moræ, quæ contra eas concessiones fiant, vobis impedimento sint, quo minus, quæ imperaui, per vos conficiantur, ad exitumq; perducantur. Datis VII. Id. Iul. An. primo. Ro.

Maximiliano Mariæ Mediolanensium Duci. 28

GRAVITER ac permolestè accepi, te Fabricio familiari meo ad te propterea misso, vt tum Episcopo Comensi, tum Petro & Augustino & Philippo Triultijs fratribus, possessiones bonorum vel hereditatum, cretione, vel alijs nominibus iure questitorum, per te illis impeditæ restituerentur, respondisse: te quæ feceris, iure fecisse, scireq; te nos ita iudicaturos fuisse, si rem atq; causam intellexissemus: misisse autem te magnis itineribus Romam cum literis certum hominem, qui me omnibus de rebus doceret. Nam neq; vllas abs te literas accepi, neq; tuorum vidi quempiam, quin etiam si nulla itineris celeritate vsus esset, Romæ tamen esse hoc temporis potuisset. Vereor autem, ne dum abs te facti rationem expecto, frumenta eorum interea per tuos, & messes, quæ adhuc quidem in agris sunt, & diripiantur, & distrahantur,
eaq;

eaq; de causa sint ista interposita mora. Quid enim in te
 admittere ij, qui apud nos viuunt, qui nobis praestò sunt, qui
 reip. operam suam dant, fratres Episcopusq; potuerunt?
 De eorum propinquis & necessarijs, si in aliquo deliquere-
 runt, nihil tibi mando, quo minus in eos animaduertas, vt
 voles. Tametsi nihil Principe viro dignius, nihil est altis cre-
 ditisq; animis magis propriũ liberalitate atq; clemẽtia. Hos
 qui Romae degunt, qui nostros ob oculos quotidie versan-
 tur, quiq; in DE I Ecclesia, in ipsa Petri puppe, nostro se mi-
 nisterio dederunt, eos quidem & tuendos mihi esse magno-
 pere existimo: & nisi per tuos impediri rectas & cogita-
 tiones & actiones meas pateris, sanè tuebor. Nam velle te
 eis ire ipsum obuiam, existimare nullo modo possum. Ve-
 runtamen quoquo modo se res habet, non hortor modò, sed
 etiam atq; etiam abs te peto, vt vel iustitiae inductu, quã qui-
 dẽ tueri ipse omnibus modis debes, vel meo, qui tuas omnes
 paterno amore charitateq; sum complexus, atq; ita comple-
 xus, vt nullas magis, sine vlla excusatione aut mora eorum
 quos commemoravi, bonorum possessiones vniuersas atque
 integras, ipsorũ procuratoribus mandes restitui, tum etiam
 reponi, si quid ablatum interea fuerit. Ne ipse qui pro tuo
 statu dignitateq; tuenda atq; conseruanda, nihil praetermit-
 to aut cogitationis, aut studij, aut laboris, aut certè beneuo-
 lentiae, homines honestissimos mihiq; charissimos ac bene de
 me meritos malè à tuis habitos, tueri apud te atq; defendere
 non possim: nèue mihi toties eadem ad te de re sit scribendũ.
 Quod quidem quàm indignum sit, existimare per te ipse fa-
 cile potes, atq; vt existimes sanè velim: quàm verò agrè à me
 molesteq; feratur, idem tibi Fabricius exponet, quem ad te
 propterea remitto. Sexto Id. Iul. Anno primo. Roma.

Altosaxo exercitus Heluetiorum Duci. 29

CVM de tuo forti magnoq; animo & in nos propensissimo, & à M. Cardinali Seduno, qui de te nobiscum sepe summa cum tua laude ac dignitate est loquutus, et fama ipsa ac rumore nuncio ea, quæ de claro & excellenti viro dici possunt, auribus libentissimis audierim, & virtutem tuam plurimi facio, & te magno pere diligo. Itaq; filium tuum ab eodem Cardinali mihi tuo nomine diligenter cõmendatum, in ipso iam paternæ nostræ charitatis sinu collocatum esse existimare te planè volo, ornaturus iuuenem, cum primum se occasio nobis dederit, ijs ornamentis, quibus perspicere possis quantũ te anem. Neq; tamen non teipsam etiam multo maioribus aliquando præmijs atq; muneribus afficiã, vt agnoscere meam erga te voluntatem omnibus in rebus facillè possis. Hortor autem te, vt quem adhuc quidẽ te in Dei Ecclesiam Romanosq; Pontifices præbuisi, eundem posthac etiam præstes: gloriamq; tuam, quam es piè fortiterq; agendo consequutus, eisdem artibus non conserues solùm, sed etiam augeas. Datis quarto Id. Iul. Anno primo. Roma.

Anselmo Grafeuiõ Acolito. 30

STVDIVM & diligentia in rem Romanam atq; nos tua mihi sanè gratissima accidit: quemadmodum cum et M. Cardinali Seduno loquutus sum, qui mihi sepe de te honorificè multa narrauit. Itaq; te sublegi ad ea sacerdotia, quæ putavi ex tuo vsu animæq; salute tibi fore, cuius rei literas ad te confectas mittimus: vt & bene sperare de nobis possis, & in tuo erga nos officio posthac libentius constantiusq; permanes. Dat. quarto Id. Iul. Anno primo. Roma.

PETRI